

Naročnina mesečno 30 din, za izo-
zmetstvo 50 din — ne-
deljka izdaja ce-
loletno 96 din, za
izozmetstvo 120 din.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružni.: Jesenice,
Kranj, Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izdaja vsak dan s izjemo ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
Din 30; Estero, mese
Din 50; Edizione
domenica, anno Din
96; Estero Din 120.
C. C. P.: Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiali: Jesenice,
Kranj, Novo mesto.

SCLOVENECE

Duce sprejel slovensko zastopstvo

Nov dokaz skrbi Italije za Ljubljansko pokrajino

Duce riceve la Consulta della Provincia di Lubiana

Una nuova prova della benevolenza del Capo del Governo per la nostra Provincia

Že s kraljevim ukazom dne 3. maja 1941, v 19. letu fašistične dobe, je dobilo slovensko ozemlje, katerega so zasedle italijanske oborožene sile, zaradi strnjivosti slovenskega prebivalstva pokrajine, poseben statut, upoštevajoč etnične značilnosti prebivalstva, zemljepisno lego ozemlja in posebne krajevne potrebe. Visokemu komisarju, upravitelju tega ozemlja, je bil dodeljen v pomoč svet 14 predstavnikov, izbranih izmed produktivnih skupin slovenskega prebivalstva.

Ta določba je bila tudi že izvedena v najkrajšem času v življenje in svet je bil tudi že imenovan ter je že začel delati. Že to samo imenovanje je slovensko ljudstvo Ljubljanske pokrajine sprejelo z velikim zadoščenjem ter izrazi globoke vdanosti in hvaležnosti Duceju, po katerem je fašistična Italija dala našim krajem poseben statut, ki je prežet duha rimske pravičnosti. Še bolj pa nas je razveselila vest, da je bil svet obenem z Visokim komisarjem sprejet pri Duceju. Ta sprejem je izredna čast ne samo za člane sveta, ki so imeli prvič priliko, da so bili sprejeti od Duceja, temveč tudi za vse prebivalstvo naše pokrajine. Ta sprejem je izredno važen in mu gre pripisovati izreden pomen za zgodovino in bodočnost naše pokrajine. Kajti ob tako veliki zaposlitvi z drugimi državnimi posli, ki so naravno sedaj še večji, ko se Kraljevina Italija bori zmagovito za svoj imperij v raznih predelih sveta, je tem pomembnejše, da je Duce našel časa tudi za sprejem predstavnikov ljudstva Ljubljanske pokrajine.

Sprejem pa je ponovno potrdil tudi veliko skrb Duceja in vse Italije za naše kraje. Predvsem je bila ta skrb za velika javna dela, ki nimajo samo velik gospodarski pomen, temveč nam lajšajo tudi bol v ustanovah, katere so vzpostavila. Ta dela so dokaz skrbi in zanimanja za našo pokrajino, kateri se prav po volji Duceja odpira lepa bodočnost. Saj bo lahko v sklopu Velike Italije tvorila važen del, za katerega bodočnost na vseh poljih je že poskrbljeno. Imela bo priliko tvoriti sodelovati pri delu za napredek vse Italije, kar ji bo že samo prineslo marsikatero olajšanje v gospodarskem in socialnem stanju. Imela pa bo še priliko razvijati lastne produktivne sile, zlasti na kulturnem polju, za kar tudi skrbi v največji meri Velika Italija, katero vodi Duce.

V času, ko sprejemamo to vest in jo sporočamo naprej, nam prihaja prva misel na Veličanstvo Kralja in Cesarja ter vso Visoko Savojsko hišo, katere modrost nam je omogočila posebni statut za Ljubljansko pokrajino. Ducejeva volja je bila, da smo dobili tako ureditev Ljubljanske pokrajine, ki zlasti omogoča njen kulturni razvoj v bodočnosti, kar je izredne važnosti za naše ljudstvo. Ni pa poskrbljeno samo za bodočnost našega ljudstva s tem, da bo ohranilo lahko svoj jezik in vse bistvene narodne osebnosti na polju kulturnega dej-

stovanja, temveč tudi na gospodarskem in socialnem polju. V današnjih časih ni mogoče živeti samo od besede, temveč tudi od kruha. Kruh pa se pridobi lahko le s težkim in trudopolnim delom. Preskrbljeno je za delo pri nas, za kar bodo služila zlasti velika napovedana javna dela.

Slovensko ljudstvo je danes mirno: ve, da zanj skrbi močna roka Velike Italije po Duceju. Ve, da misli Duce nanj in na njegovo bodočnost. S to zavestjo pa obenem tudi z izrazi vdanosti in hvaležnosti je v

mislih prisostvovalo sprejemu sveta Ljubljanske pokrajine pri Duceju. Zaveda se, da je bil ta obisk izredno časten ne samo za člane sveta, temveč za vse prebivalstvo naše pokrajine. Poleg tega pa smatra to dejstvo za nov važen in pomemben znak, da bo lahko mirno in z ljubeznijo delalo še naprej na svoji rodni grudi pod varnim varstvom in vodstvom Velike Italije. Njenega vladarja in Duceja ter oboroženih sil Italijanskega cesarstva v slavo in korist svojo ter države, v katere sklop je prišlo.

Già con il R. Decreto del 3 maggio 1941-XIX il territorio sloveno, occupato dalle Forze Armate Italiane ha ottenuto uno statuto speciale, che tiene conto non solo della competenza della popolazione slovena e delle qualità etniche, situazione geografica del territorio, ma anche delle particolari necessità locali. Al fianco dell'Alto Commissario, Governatore di questo territorio, è stata nominata la giunta di 14 rappresentanti, scelti tra i gruppi produttori della popolazione slovena.

Il nominato consiglio ha già iniziato la sua attività. Già la nomina dei consultori è stata accolta dal popolo sloveno della provincia di Lubiana con vivissima soddisfazione e con espressioni di profonda devozione al Duce, che vuole dare alle nostre terre uno statuto speciale, ispirato allo spirito della giustizia romana. Ancora più ci ha rallegrato la notizia che il Duce ha ricevuto la Consulta della Provincia di Lubiana presentatagli dall'Alto Commissario. Questo ricevimento di grandissima importanza, assume in significato speciale per la storia e per l'avvenire della nostra Provincia. Malgrado le grandi occupazioni che assorbono il Capo di governo, specialmente ora che l'Italia combatte vittoriosamente per il suo Impero in tante parti del mondo, il Duce ha trovato il tempo di ricevere i rappresentanti della Provincia di Lubiana.

Il ricevimento ha riconfermato la benevolenza che il Duce ha dimostrata sin dal primo momento alla nostra Provincia. Abbiamo avuto già occasione di convincerci, come le autorità italiane pensassero alle necessità del nostro territorio. Anzitutto si pensa ai grandi lavori pubblici, che oltre al grande significato materiale, daranno nuova vita alla nostra regione. Questi lavori sono la conferma delle cure e dell'interessamento per la nostra Provincia, che, per volontà del Duce, ha davanti a sé un bell'avvenire. Congiunte alla Grande Italia, le nostre terre potranno avere una parte importante in tutti i campi dell'attività umana.

La Provincia di Lubiana avrà occasione di collaborare efficacemente al progresso di tutta l'Italia, mentre ne ricaverà un grande sollievo economico e sociale. Essa avrà inoltre la possibilità di accrescere le proprie forze produttrici, anzitutto nel campo culturale come è previsto nel massimo grado dal Duce.

Nel momento, in cui trasmettiamo questa notizia, il nostro primo pensiero è rivolto alla Maestà del Re Imperatore e all'augusta Casa Savoia, la cui saggezza ci ha dato uno statuto speciale per la Provincia di Lubiana. Fu per volontà del Duce che abbiamo ricevuto un tale ordinamento che rende possibile il progresso culturale nell'avvenire, tanto importante per il nostro popolo. L'avvenire del nostro popolo, che conserverà la sua lingua e tutte le sue essenziali caratteristiche etniche, non è assicurato soltanto nel campo dell'attività culturale, ma anche nel campo economico e sociale. Nei tempi presenti non si vive solo di parole, ma anche di pane, che si guadagna soltanto con il duro lavoro.

Il popolo sloveno è oggi calmo e sereno; egli sa, che lo guida la mano forte del Duce. Egli sa, che il Duce pensa a lui e per il suo avvenire. Con questi pensieri e con le espressioni di devozione e di gratitudine il popolo sloveno è stato presente in spirito al ricevimento della Consulta della Provincia di Lubiana. Il popolo nostro, è conscio che questo ricevimento fu un grande onore non soltanto per i membri della Consulta, ma per tutta la popolazione della nostra Provincia, che potrà continuare con calma ed amore il lavoro sul suolo nativo, sotto la guida sicura della Grande Italia, del Suo Sovrano, del suo Duce e delle Forze Armate dell'Impero.

V pričakovanju sprejema pri Duceju

Od našega posebnega poročevalca.

Rim, 8. junija.

V soboto popoldne je slovenska delegacija, ki se mudi v Rimu, napravila pod vodstvom Ekse. Graziolija nekaj obiskov. Ob 5 popoldne so najprej odšli v Panteon, kjer je grobnica italijanskih kraljev. Tu so se najprej poklonili ob grobu kralja Viktorja Emanuela II., ki si je zaslužil vzdevek »oče domovine«. Vsi so se vpisali v spominsko knjigo. Nato so odšli v nasproti ležečo grobnico kralja Umberta I. in se poklonili njegovemu častnemu spominu ter se prav tako vpisali v spominsko knjigo. Obema poklonilnima obredoma je prisostvovala častna straža Karabinjerjev. Takoj nato se je delega-

cija odpeljala k italijanskemu narodnemu spomeniku na Beneški trg, kjer je grob Neznanege junaka. Veličasten marmornati spomenik učinkuje kakor ogromen oltar, ki je dvignjen nad mestom. Grob je vedno okrašen z vencem in rožami in z večno lučjo. Po spoštljivem poklonilnem obredu na grobu Neznanege junaka je odšlo slovensko zastopstvo na Kapitol, kjer je spomenik padlih za fašistično revolucijo. Tudi pred tem spomenikom, ki je na videz skromen pa vendar zelo pietet, stoji trajna straža in čuva spomin junakov, ki so dali življenje za lepšo bodočnost svoje domovine. Zastopstvo se je z rimskim pozdravom poklonilo njihovu večno živemu spominu. Tu je prišel pozdravit

Ekse. Graziolija in slovensko delegacijo podguverner Rima s svojim tajnikom.

Po teh svečanih poklonih na grobovih, kjer so shranjeni spomini najtesneje združeni z zgodovino vstajenja in veličine Italije, je Ekscellenca Grazioli odvedel slovensko delegacijo na Monte Pincio, odkoder se je obiskovalcem odgrnil veličasten pogled na večni Rim. Obiskovalci so imeli od tu prvič priliko občudovati krasno panoramo harmonično zgrajenega velikega mesta, ki so ga zidala tisočletja in je eno glavnih središč evropske kulture in ponosa prestolnica velikega Italijanskega Imperija.

(Nadaljevanje na strani 2)

Pri Duceju

Danes dopoldne ob pol 12. uri je bil ljubljanski župan dr. Adlešič in svet Ljubljanske pokrajine pod vodstvom Eksc. Graziolija sprejet v palači Venezia od Duceja.

Eksc. Grazioli je najprej Duceju predstavil članke sveta, nakar je prečital naslednjo izjavo v italijanskem jeziku:

Govor Eksc. Graziolija

DUCE!

L'ambito onore che Voi avete voluto concedere a me ed ai componenti la Consulta, è alto premio per tutta la popolazione della Provincia di Lubiana, che ha ravvisato in ciò un'altra manifestazione della Vostra generosa benevolenza nei suoi riguardi, ed ha trovato piena e riconoscente corrispondenza nel suo animo.

Permettetemi che io dia atto, alla Vostra presenza, DUCE, della piena e leale collaborazione, datami dalla popolazione, nell'esercizio delle funzioni di Governo che Voi avete voluto affidarmi.

Funzioni che sono state e saranno esercitate con assoluta autorità e fermezza, e con inflessibile giustizia fascista, attraverso un'opera tesa al benessere del popolo, per il potenziamento di tutti i settori della vita culturale, sociale ed economica della Provincia, nell'ambito del grande Impero fascista da Voi creato, in assoluta obbedienza agli ordini da Voi impartiti.

Normalizzata la vita della Provincia la nostra attività è diretta particolarmente allo sviluppo industriale, commerciale e specialmente agricolo del territorio, perchè la Provincia stessa intende dare al più presto, e nel limite delle umane possibilità, il suo attivo contributo nel complesso della vita economica nazionale.

I lavori pubblici da Voi ordinati, DUCE, mentre risolvono problemi di fondamentale importanza per la vita della popolazione, nel loro imponente programma danno possibilità di lavoro e serenità di vita al popolo lavoratore.

DUCE!

Izredna čast, katero ste izkazali meni in članom sveta, je visoko odlikovanje za vse prebivalstvo Ljubljanske province, katero v tem vidi nov dokaz Vaše velikodušne dobrohotnosti ter je v svoji duši za to globoko hvaležno. Dovolite, Duce, da v Vaši navzočnosti potrdim popolno lojalno sodelovanje, katero sem našel pri prebivalstvu v izvrševanju vladnih dolžnosti, ki ste mi jih zaupali. Te dolžnosti so bile in bodo izvrševane s popolno avtoriteto in odločnostjo in neupogljivo fašistično pravičnostjo pri delu za blagor prebivalstva, za povzdigo vseh strok kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja province v okviru Velikega Fašističnega Imperija, ki ste ga Vi ustvarili ter v popolni pokorščini naredbam, katere ste Vi izdali.

Zdaj, ko je urejeno normalno življenje v provinci, naše delovanje stremi posebno za industrijskim, trgovskim in specialno poljedelskim razvojem tega ozemlja, zakaj sama provinca namerava dati čimprej, v kolikor dopušča človeške možnosti, svoj aktiven prispevek v okviru nacionalno gospodarskega življenja. Javna dela, ki ste jih Vi, Duce, odredili, rešujejo na eni strani vprašanja temeljne važnosti

za življenje prebivalstva, z druge strani pa s svojim veličastnim programom nudijo možnost zaposlitve in ustvarjajo zadovoljstvo med delovnim ljudstvom.

Govor sosvetnika dr. Natlačena

Nato je dr. Natlačen prebral v italijanskem in v slovenskem jeziku naslednjo izjavo:

DUCE!

Dovolite mi, da se Vam kot tolmač članov konsulte in vsega slovenskega prebivalstva Ljubljanske Province zahvalim za visoko čast, ki ste nam jo izkazali s tem, da ste nam dali izredno priliko, da moremo osebno ponoviti izraze iskrene in spoštljive vdanosti in popolne lojalnosti vsega prebivalstva.

DUCE!

Globoka je in bo hvaležnost našega naroda za plemenite ukrepe, ki ste jih, prešinjene s toliko človečansko in rimsko pravičnostjo, storili zanj in mu s tem dali možnost razvoja kulture in gospodarskega napredka v naročju Velike Fašistične Italije. Ko boste blagovolili počastiti našo provinco s svojim visokim obiskom, Vam bo naš narod vesel in s ponosom izrazil svoja čustva.

DUCE!

Tudi Vaše odredbe se z naglico rešujejo v naši provinci. To so vprašanja, ki so skozi dolga leta čakala rešitve. Ko Vas ponovno zagotovimo svoje globoke hvaležnosti, si upam izraziti nado, da ne boste Slovencem nikdar odrekli naklonjenosti svojega varstva.

DUCE!

Interprete dei componenti la Consulta, e di tutta la popolazione slovena della Provincia di Lubiana, permettetemi che io Vi ringrazi per l'alto onore che avete voluto concedermi, dandoci l'ambito privilegio di poterVi rinnovare a voce le espressioni della più viva e rispettosa devozione ed assoluta lealtà della popolazione tutta.

DUCE!

Profonda è, e sarà, la riconoscenza del nostro popolo per i generosi provvedimenti improntati a tanta umana giustizia da Voi adottati nei suoi riguardi, dandogli possibilità di vita e di sviluppo culturale ed economico nel grembo della Grande Patria fascista.

Allorquando Voi riterrete di concedere alla Provincia l'alto premio della Vostra visita, il popolo sarà lieto ed orgoglioso di manifestarVi i suoi sentimenti.

DUCE!

Per Vostro ordine problemi, che da anni attendevano risoluzione da parte dell'ex Governo jugoslavo, vengono rapidamente risolti.

Nel rinnovarVi la nostra commossa gratitudine osiamo sperare che mai verrà a mancare la Vostra benevolenza e protezione verso il popolo sloveno.

Nato je odgovoril Duce z daljšim govorom, ki je bil sproti preveden na slovenski jezik.

Potem se je Duce ljubeznivo pogovarjal s člani sosveta in se končno poslovil od njih.

Hrvatska določila meje proti Srbiji

Zagreb, 8. junija. Ip. Snoči je bil objavljen zakonski ukaz Poglavnika, ki določa vzhodne meje neodvisne države, naslanjajoč se pri tem na zgodovinske pravice Hrvatske. Vzhodne meje Hrvatske so:

Od izliva Save v Donavo teče meja ob reki Savi do izliva reke Drine v Savo. Nato gre meja ob Drini proti jugu, in sicer tako, da vsi otoki pripadajo Hrvatski, in sicer do izliva reke Hrasnice v Drino in vzhodno od vasi Zamaljee. Od izliva Hrasnice naprej gre meja po stari meji med Bosno in Srbijo, in sicer v letu 1918, in po meji med Srbijo in Bosno iz leta 1908.

Zakonski ukaz pravi, da je zemljevid v razmerju 1:200.000 priložen temu ukazu in je na njem začetna točna meja. Ta zemljevid bo sporočen notranjemu in vojnemu ministru, da bi bili ti kraji takoj zasedeni po oddelkih hrvatske vojske, izveti pa so samo Zemun in okoliški kraji, ki bodo po dogovoru z nemško vlado ostali še naprej zasedeni po oddelkih nemške vojske, in sicer do konca vojne. Ta zakonski ukaz je postal veljaven včeraj s svojo objavo. Meja hrvatske države proti Sandžaku in Crnogori bo določena po sporazumu z oddoljimi krogli.

Zagreb, 8. junija. Ip. Snočnje večerne izdaje listov so izšle kot posebne izdaje in vse objavljajo pod velikimi naslovi o meji med Hrvatsko in Srbijo. Vsa prestolnica je v zastavah in živi slovesno zgodovinsko uro neodvisne hrvatske države.

»Hrvatski narod« piše, da so na vzhodu določene meje tiste, ki so vedno delile dva sveto-

va, dve kulturi in prav tako so zahodno cesarstvo starega Rima delile od vzhodnega. Oba velika voditelja oti sta se enkrat dokazala, kakšen duh pravičnosti preveva njuno delo, ko sta v celoti sprejela poglavitne predloge. Še enkrat gre vsa naša zahvala velikima ustvarjalcema Nove Evrope, ko sta tako popravila krivice, prizadejane Hrvatski. Naša trobojnica vihra na Drini in bo večno tamkaj vihrala. Srbija je bila zožena na svoje najbolj resnične meje.

Včeraj pozno popoldne se je poglavnik vrnil v Zagreb. Ko je njegov avto privozil na starodavni Trg sv. Marka, so se tamkaj razvile velike manifestacije njemu in Hrvatski. Oddelki ustašev so z godbo na čelu izkazali čast svojemu voditelju. Več tisoč meščanov pa je navdušeno vzklikalo poglavniku.

Kanal med Donavo in Jadranom

Zagreb, 8. junija. Ip. Dnevnik pišejo o načrtih za zgradbo plovnega kanala med Donavo in Jadranskim morjem. Kanal bi se naj začel pri Vukovarju, šel do Save, od Save pa po Kolpi in nato proti Ozlju, da bi nazadnje pri Bakru dosegel Jadransko morje. Po kanalu bi lahko vozili parniki do 1500 ton. Tako bi bila pot od Hamburga do Sueza skrajšana za 3000 kilometrov. Ves izvoz Srednje Evrope bi se lahko naravno razvijal po tem kanalu. Jasno je, da bi Hrvatska imela pri tem ogromne ugodnosti.

Eksc. Bastianini prevzel guvernerske posle v Zadru

Zader, 8. junija. Ip. Včeraj popoldne je prišel v Zader z letalom Eksc. Bastianini, prvi fašistični guverner Dalmacije, da bi v Ducejevemu imenu prevzel svojo visoko nalogo v Dalmaciji, ki se je slednjič združila z domovino.

Zader je sprejel Ducejevega zastopnika z velikimi manifestacijami, ki so pokazale ponos in vero vsega naroda. Ko je Eksc. Bastianini stopil iz letala, so ga sprejeli fašistični voditelji in dalmatinske osebnosti ter zastopniki vseh oddelkov Oboroženih Sil. Navzoči so bili prefekti in zvezni tajniki zadrške pokrajine in nove dalmatinske pokrajine, nadzornik stranke za Dalmacijo Bartoluzzi, nadškof, komisar splitske občine, poveljnik čet v Zadru s skupino častnikov in zastopniki glavnih oblasti v Dalmaciji. Četa z godbo na čelu je izkazala čast guvernerju. Ogromna množica je od pristanišča in po ulicah do guvernerske palače navdušeno pozdravljala svojega guvernerja. Guvernerjev avtomobil je počasi vozil po glavnih mestnih ulicah, množica pa je navdušeno vzklikala Duceju in mu izražala svojo zahvalo.

Ko je prišel v guvernersko palačo, se je Eksc. Bastianini pogovarjal nekaj časa z glavnimi zastopniki oblasti. Ker pa je množica ves čas vzklikala, je moral guverner večkrat priti na balkon palače, da se pokaže ljudstvu, ki je vzklikalo Duceju. V glavnem salonu guvernerske palače je mestni župan izrekel Eksc. Bastianiniju vdan pozdrav. Eksc. Bastianini je odgovoril, da je ponosen na veliko nalogo, ki mu jo je Duce poveril v Dalmaciji in je izrekel besede pristrane simpatije za dalmatinsko ljudstvo.

Slovesnost se je končala s pozdravom Nj. Vel. Kralju in Cesarju in Duceju. Zastopniki oblasti in množica so nato še dolgo vzklikali Italiji in Duceju.

Zader, 8. junija. Ip. Danes dopoldne je bilo slovesno versko opravilo in zahvalna služba božja zaradi aneksijske Dalmacije k Italiji. Navzoči so bili guverner Bastianini z glavnimi zastopniki oblasti in ogromna množica. Nadškof je opravil slovesno

Jutri seja parlamenta

Rim, 8. junija. Ip. Fašistična Zbornica korporacij je sklicana na plenarno sejo dne 10. junija ob 17, in sicer ob priliki prve obletnice vojne napovedi.

Japonska priznala Hrvatsko

Tokio, 8. junija. Ip. Uradno je bilo objavljeno, da je japonska vlada priznala novo hrvatsko državo. Včeraj je zunanji minister Macuoka o tem obvestil vlado v Zagrebu. Prav tako je bilo objavljeno, da bo japonska vlada kmalu ustanovila svoje poslane v Zagrebu.

Položaj v Iraku resen

Teheran, 8. junija. Ip. Položaj v Iraku je še resen. V Bagdadu so skupine Arabcev ubile nekaj židov in nekaj Angležev ter oplenile židovske trgovine. Zaradi teh dogodkov so zaprli načelnika komisije, toda neredi v Bagdadu ne marajo popustiti. Skupine Arabcev se namreč drže, ker dobivajo iz raznih delov Iraka poročila, ki potrjujejo, da se plemena trdovratno bojujejo proti angleškim silam.

Prometne zveze med Bolgarijo in Romunijo

Sofija, 8. junija. Ip. Danes dopoldne so v Ruščuku slovesno odprli železniški most, ki uva-ja direktne prometne zveze med Romunijo in Bolgarijo. Slovesnost je bila zelo velika in so bili navzoči predsednik vlade Filov, drugi člani vlade, italijanski in nemški poslanik, romunski odpravnik poslov in druge visoke osebnosti.

Amerika želi vojno podaljšati

Berlin, 8. jun. Ip. »Völkischer Beobachter« razpravlja v posebnem članku o vojnih ciljih Anglosaksoncev in poudarja, da se ta tabor predvsem trudi, da bi dosegel, da bi se vojna podaljšala, in da bi Amerika izvala Nemčijo, da bi bil z nemške strani oddan prvi topovski strel. Načrti zavlačevanja vojne so angleški in ameriški vojni huiskauči začeli izvajati tedaj, ko so pognali Polisko v vojno in vse do bojev v Grčiji. Ta taktika pridobivanja na času pa se je v voljaškem oziru izpremenila v katastrofo, vendar pa jo Anglija in Amerika izvajata še naprej. V Evropi namreč Španija in Portugalska ne nudita obljubljenih možnosti, zato sedaj računata s francoskim kolonialnim cesarstvom, da bi to postalo novo bojišče. Roosevelt je tudi razočaran, ker se mu ni posrečilo nahujskati ameriške javnosti za vstop v vojno proti Nemčiji. Zato mora Roosevelt za vsako ceno izzvati Nemčijo, da bi ona oddala prvi topovski strel, ki bi naj povzročil poseg ameriškega orožja v to vojno.

Važni posveti v Tokiu

Tokio, 8. junija. Ip. Zunanji minister Macuoka in ravnatelj evropskih zadev v zunanjem ministru stva sta včeraj imela dolge razgovore z italijanskim, nemškim, francoskim in angleškim veleposlanikom. Nobeno poročilo ni bilo objavljeno o vsebini teh razgovorov.

Uradno poročilo štev. 368

Letala bombardirala Tobruk

Rim, 8. junija. Ip. Uradno poročilo št. 368 glavnega stana italijanskih vojnih sil pravi:

Ponoči so naši bombniki bombardirali letalsko oporišče na Malti.

Severna Afrika: Nič novega na odsekih bojišča. Letalstvo je v noči od 7. in 8. dan tekom včerajšnjega dne večkrat zadelo baterije in vojaške naprave v trdnjavi Tobruka. Bombe so povzročile požare in razdejane. V okolici Sive so bila bombardirana angleška oklepna sredstva. Sovražna letala so priletela nad Benghazij in Derno.

Vzhodna Afrika: Boji v odseku Galla in Sidamo se nadaljujejo. V pokrajini Gondarja je naša posadka v Uolsefutu znova odbila poziv na predajo in je prizadejala obširne izgube sovražniku po drznih izpadih.

Na bojišču, 8. junija. Ip. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Ponoči so oddelki naših bombnikov znova napadali letališče Micabbo in Venezio na Malti. Bombe srednje vrste so zadele naprave na letališčih, skladiščih in letala, ki so bila razmeščena na raznih točkah. Mnogo letal je bilo zadetih in so začela goriti.

Sovražni lovci in protiletalsko topništvo niso mogli preprečiti delovanja naših bombnikov, ki so se po opravljenem delu vsi vrnili na svoja oporišča. Včeraj dopoldne so naša lovska letala izvedla odlični napad na letališče Hal Far. Nekatera sovražna letala so bila znova zadeta in zažgana. Pri tem sijajnem dejanju so naši lovci še enkrat potrdili svoje odlične sposobnosti. Sovražne izgube so zelo občutne.

sono stati bombardati automezzi britannici. Velicoli nemici hanno compiuto incursioni su Bengasi e su Derna.

Nell'Africa orientale continua la battaglia nel Galla e Sidamo.

Nella zona di Gondar: il nostro presidio di Uolkefit, respinta nuovamente la intimidazione di resa, con audaci sortite ha inflitto sensibili perdite agli assediati.

Bombardamento della piazza di Tobruk

Bollettino No. 368. — Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

»Nella scorsa notte nostri velivoli hanno bombardato basi aeree di Malta. Nell'Africa settentrionale nulla di nuovo nei settori terrestri. L'aviazione ha ripetutamente colpito, nella notte sul 7 e durante la giornata di ieri, batterie e opere militari della piazza di Tobruk provocando incendi e distruzioni. Nei pressi di Siwa

Nemško vojno poročilo

Berlin, 8. junija. Ip. Podmornica pod poveljstvom kapitana Hesslerja je potopila 21.250 ton sovražnega brodograja in je tako pri tej vojni ta podmornica potopila vsega 7 parnikov s skupno 42.641 ton.

Letala so ponoči na škotski zahodni obali potopila tri oborožene sovražne trgovske ladje s skupno 21.000 tonami. Dve ostali veliki ladji sta bili v škotskih vodah in na Atlantiku poškodovani. Bojno letalo je na angleški vzhodni obali uničilo sovražno patrolno ladjo, in sicer z bombnimi zadetki v polno.

V Severni Afriki je nemško in italijansko topništvo močno obdelovalo sovražne ladje v pristanišču Tobruka. Nemško letalstvo je z dobrim uspehom napadalo sovražne baterije in kolone bojnih vozil.

Podnevi in ponoči ni bilo dejanj sovražnega letalstva nad nemškim državnim ozemljem.

Berlin, 8. junija. Ip. Do snoči še ni v Berlin prišel noben uradni egiptski protest zaradi bombardiranja Aleksandrije. Švedska vlada je namreč izjavila, da ne more biti pristojna za predajo kakšne take note. Zato bo protest, če bo vložen, prišel po posredovanju perzijske vlade. Vendar pa poudarjajo, da je Aleksandrija pomorsko oporišče angleške vojne mornarice in da letalstvo osi napada samo angleške vojne naprave.

Kralj Boris pri Hitlerju

Obersalzberg, 8. junija. Ip. Hitler je sprejel v navzočnosti zunanlega ministra von Ribbentropa bolgarskega kralja Borisa.

Zagreb, 8. junija. Ip. Začele so se priprave za prvi poljedelski velesajem, ki bo v Zagrebu na jesen, in sicer se bo začel dne 6. sept. letos.

Gospodarstvo

Omejitve porabe svežega govejega in svinjskega mesa

Po odredbi Visokega Komisariata je dovoljeno prodajati sveže goveje in svinjsko meso samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Za bolnišnice pa je dovoljeno dobavljati te vrste meso tudi druge dneve v tednu po prehodni odobritvi Preвода.

Restavracije, gostilne, krčme in drugi javni lokali smejo oddajati jedila, pripravljena s svežim govejim in svinjskim mesom samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Noben obrok ne sme presegati več kot eno mesno jed v teži največ 150 gramov. Ta teža se nanaša na sveže meso brez kosti.

Prosta pa je prodaja in potrošnja ob vseh dneh vseh notranjih delov govedine in svinjine: možgani, jezik, pljuča, jetra, srce, ledvice, vami, vranica itd.

Kršitelji te naredbe bodo strogo kaznovani.

Cene živine na hrvatskih sejmi. Uradno so določene naslednje najvišje cene za živino na hrvatskih sejmi: prašiči špeharji 18, pršutari 18, voli I. 14, II. 12, junice 13, krave 10, krave klobasarice 9, biki 12 in teleta 14 din za 1 kg žive teže.

Trgovina z živino in proizvodi na Hrvatskem. Oblastva so na Hrvatskem izdala nov pravilnik za promet z živino na sejmi. Nadalje je bila ustanovljena posebna zajednica za promet z živino in proizvodi.

Obtok bankovcev v Srbiji. Kot smo že poročali, je začela dne 3. junija poslovati Srbska Naroda banka v Belgradu. Cenijo, da znaša obtok bankovcev na njenem ozemlju okoli 17 milijard dinarjev. — Glavnica te Narodne banke bo znašala 100 milijonov dinarjev.

Valutni tečaji v Srbiji. Srbska Narodna banka je objavila naslednje uradne tečaje: 1 marka 20 din, 100 italijanskih lir 262 din, 100 levov 61 din, 1 ameriški dolar 50 din, 1 švedska krona 11,90 din, 1 švicarski frank 11,90 din in 1 gram finega zlata 55,80 din.

Radio Ljubljana

Nedeljski program se nekoliko spremeni. Ob 20. Začetek lirčne sezone EIAR-ja: opera »Norma« v 4 dejanjih. Libretto: Felice Romani, glasba: Vincenzo Bellini. Med odmorji bo poročilo v slovensčini in slovenska glasba.

Ponedeljek, 9. junija 1941.-XIX: 7.30 Poročila v slovensčini — 7.45 Pesmi in melodije — 8.15 Poročila iz Rima — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Različna glasba — 13. Napoved časa — Poročila iz Rima — 13.15 Uradno vojno poročilo v slovensčini — 13.17 Orkestralna gl. — 14. Poročila iz Rima — 14.15 Orkestr. gl. — 14.15 Poročila v slovensčini — 17.15 Koncert kvarteta Ferro — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Napolitanske pesmi — 20. Napoved časa — Poročila iz Rima — 20.15 Slovenska glasba — 20.30 Glasba Hildebranda Pizzetti — 21.30 Filmska glasba — 22. Slovenska glasba — 22.10 Orkestralna glasba 22.45 — Poročila v slov.

1000 DINARJEV NAGRADE

dam, kdor mi izsledi onega, ki mi je odpeljal damsko kolo znamke »Diamante«, črno pleskano, štev. 193662-B. — Pogačar, Jasna Poljana 1, ob Tyrševi cesti

Roma: Il Pantheon, dove si trovano le tombe dei Re d'Italia. — Rim: Pantheon, kjer so grobnice italijanskih Kraljev.

Prof. Umberto Urbani:

France Prešeren - slovenski Petrarca

Predavanje v ljubljanskem radiu dne 7. junija

Najbolj simpatičen ljubljanski trg je Marijin trg. Nepravilen mnogokotnik, v katerega se steka široka Miklošičeva cesta, ki ga deli Prešernova ulica, iz katere vodijo tramvajski vozovi preko mostov nad Ljubljanico proti klasičnemu vodnjaku italijanskega kiparja Francesca Robbe, privabi vsak večer po 20. uri številne množice ljudstva, ki se zbirajo na pločnikih. Zelo goste skupine ljudi se stiskajo na stopnicah, ki vodijo izpred portala frančiškanske cerkve na trg in okrog spomenika največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, tako da more komaj mimo godba 1. regimenta sardinskih Grenadirjev, ki prihaja preko mostovja v strumnem koraku in se ustavi pred spomenikom pesnika »Primčeve Julijce«.

Nad ozadjem, proti kateremu se vije Ljubljana, gospodujejo temnomodri vrhovi Krma nad blokom hiš, ki se vrstijo z one strani tromostovja; v tisto smer pa se vzpenja zgodovinski grad, ki je nastal proti polovici 6. stoletja nad razvalinami rimskega mesteca.

Patični zvoki »Po jezeru bliz Triglav« **povzročijo, da oživijo pred očmi slikoviti kraji male slovenske domovine; veličastne Verdijeve arije prenesejo fantazijo v zasanjane zemlje velike italijanske Države.**

Godba Grenadirjev je dala novo privlačnost Marijinemu trgu, ki je s svojim spomenikom pesniku Prešernu postal najbolj zgovoren simbol one idealne harmonije, katera bo vedno bolj približala zemlji Dantejevi, Rafaelovi in Verdijeve majhen narod, ki globoko razume poezijo, slikarstvo in glasbo.

Ne moremo si misliti slovenskega naroda in slovenske zemlje, ne da bi se spomnili prvaka slovenskih pesnikov, rojenega leta 1800. na Vrbi, v ravnini slikovitega Blejskega jezera, presekanji po Savi in zaprti med Karavanke in Julijske Alpe.

Toda ne moremo si tudi predstaviti Franceta Prešerna, ne da bi pomislili na Italijo. Luteranska reforma, katero je razširil v polovici 16. toletja prevajalec Sv. Pisma Primož Trubar in njegovi učenci in ni manj protireformacija, je omejevala slovensko literaturo na religiozno polje. Ta položaj je trajal do časa barona Zige Zoisa, enciklopedista in mecena slovenske književnosti in do Valentina Vodnika, ki je s svojo »Ilirijo oživljenec zapel himno Napoleonu in ki je bil edini Prešernov predhodnik, ki v resnici zasluži ime pesnika.

Poglavitne važnosti za razvoj slovenske književnosti je bila romantika, ki je pripomogla, da so po vsej Evropi zadonele slovanske narodne pesmi in slavni slovenski poliglot Matija Čop, Prešernov duhovni brat, ki je leta 1835. utonil v Savi in čigar prerano smrt je Prešeren objokoval do konca svojega življenja. Nihče ni v večji meri vplival na Prešernovo umetnost kot Čop, ki je z znanjem vseh antičnih in modernih jezikov družil najgloblje poznanje vseh evropskih književnosti. Ze l. 1818. je Čop priporočal Slovenem rabo italijanske in španske metrike in pozneje je pohvalil Prešernove sonete, tercine, romance in balade.

Velik del Slovencev je takrat študiral v Italiji, v Padovi, Paviji, Milanu. Janez Čop, filologov brat, je študiral v Milanu filozofijo in prevedel v slovenščino spev grofa Ugolina. Tudi slovenski slikarji in glasbeniki so se hodili izpopolnjevati v

Italijo, potem ko so doštudirali na Dunaju. 2000 risb in skic akademskega slikarja Kavčiča je sad njegovih študij Rafaela, Tiziana in rimske mitologije iz zgodovine. France Prešeren, ki je v Ljubljani obiskoval l'Ecoles primaires in potem gimnazijo in licej, je šel na Dunaj študirati pravo, toda grški in latinski pesniki in italijanski klasiki so bili njegova prava strast.

Prisiljen sprejeti mesto domačega učitelja v nekem protestantskem kolegiju, ga je puritanski ravnatelj zavoda na mah odločil, ko ga je nekega dne presenetil pri čitanju Boccaccia.

Vrnil se je v Ljubljano, toda šele tri leta pred svojo smrtjo se je ubogemu pesniku posrečilo, da je dobil odločilno mesto. Toda uboštvo, ki ga je obsodilo k životarjenju, je pripomoglo k obogatitvi slovenske poezije in svetovne literature. V drugačnem okolju bi bil pesnik žene, domovine in človeštva takoj postal vzor vsega naroda. Novi Pustkin, novi Foscolo, nekoliko leopardijanski, je dal čutilti glas rojenega pesnika, ki ni bil niti čisti klasicist, niti čisti romantik. Sele kakih 20 let po njegovi smrti ga je razkril pesnik Stritar in ga bolj razumel kakor njegova doba; dobesedno del njegovih pesniških stvaritev pa bodo ljudje razumeli, dokler bo ljubezen mučila človeška srca.

Smatram, da bi bilo odveč ponovno proučevati vpliv Petrarke na Prešerna kot pesnika, ker je ta vpliv že tako dobro analiziral moj kolega profesor Artur Cronia v »Stolici rož« **češkega pesnika Čelakovskega. Slovenski pesnik, ki je rad primerjal Petrarke s samim seboj, je ohranil vselej svojo lastno neodvisnost celo tedaj, ko je skušal v moderni obliki obnoviti motive, ki so jih obdelovali že pesnik Laure in drugi ljubavni pesniki. Zato se mi ne zdi primeren vzdevek Petrarke za pevca Julije, najlepšega in najpopolnejšega lika vse slovenske lirike.**

Med spevi, ki so posvečeni madoni Juliji, zasluži prvo mesto 15 sonetov, katerim je postavljen na čelu prolog; v njem se pesnik spominja Velike sobote leta 1833., ko je stopil v božji hram in ko ga je zadel plamen dveh oči in je njegovo srce za vedno vzplamtelo. V svojih sonetih kliče Prešeren v spomin tudi nesrečnega Torquata Tassa in njegovo hvalo v čast Eleonori d'Este. Torquato usta niso govorila o ljubezni, ali ljubezen, ki je ni podpiralo upanje, in ki mu je zatemnela mladostno zarjo, je prodirala od njegovih poezij. Slovenskega pesnika, zagrenjenega od strahu, da ne bo osvojil ljubljene žene, je mučila tudi misel, da Slovenci ne ljubijo dovolj domovine. Zato hoče pesnik ovekoveti svoje ime in ime ljubljene žene v slavi narodnih pesmih in prebuditi svoj narod, da bi ga videl srečnega, kakor je bil v daljnih časih svojega začetka. V svojih sonetih poveličuje Prešeren tudi poslanstvo pesnika; zgodovina dokazuje, da nobeni svetni sili ne uspe, da bi ukrotila človeške zveri, kadar molči božanski glas Apolonovega in Kljijnega sina, kajti glasovi, ki drhte iz Orfejevih citer, so spev in pesnitev, ljubezen in slovo, umetnost in lepota, napredek in omika.

Venec vönjav sveže lepote, čistosti in tajnstvenosti kakor oblačila neveste vsebuje v akrostičnem magistratu ime Primčeve Julije, mlajše Laurine sestre. Toda Prešernova pesem ni, kakor je hotel Stritar, pesniška fikcija, simbol dušnega

Po zgornji Italiji

Popotni spomini

II.

Ob slovesu od »Regine del mar« **sem opazil pred beneško centralno postajo v steno vdelan, krasen reliefni spomenik, ki so ga postavili v svetovni vojni padlim železničarjem njihovi preostali tovariši v Benečiji, kakor se glasi posvetilo.**

Vlak brzi po bogato obdelani ravnini. Gledam skozi okno kmetske ljudi, ki sušijo seno, gledam daleč za progo visoke, ozke, minareto podobne zvonike, gledam daleč proti severu sinje obrise beneških planin. Vdajam se spominom, v duhu obnavljam vse, kar sem videl in doživel pri »kraljici morja« **in mi postane silno žal, da je vse to tako hitro minilo. Nekaj mi pravi, da je bil tu višek. Brzee pa drvi z nezmanjšano hitrostjo na progi Padova—Vicenza—Verona—Peschiera—Brescia proti Milanu. Vozimo se po zgodovinskih tleh, kjer so že stari rodovi skozi stoletja prelivali toliko dragocene krvi. Ko pridrvmo do Peschiere, tone sonce za Gardskim jezerom. Dolgo časa se vozimo ob jezeru. Prekrasen pogled! Proti Brescii se vzpenja proga navzgor. Na minuto točno privozimo v milansko glavno postajo.**

V lombardski prestolnici.

Zgodaj jutraj me zbudi prekrasno nedeljsko vreme. Sonce že močno pripeka. Na ulici je navzlic zgodnji uri živahen promet. Ni čuda, saj je Milan milijonsko mesto. Z električno železnico se odpeljem v središče mesta, na Piazza del Duomo. Zavijem okoli ogla in zdajci zagledam pred seboj veličastno stostolpo milansko katedralo, ki pa v neposredni bližini ne napravi takoj prvi hip tako velikanskega vtisa, pa tudi zato ne, ker jo obdajajo na vseh straneh visoke palače. Višino veličastne stavbe oceniš šele potem, ko se moraš v precejšnji razdalji od cerkve skloniti daleč nazaj, če hočeš videti vrh. Pred ogledom katedrale, ki je eden največjih umetnostnih spomenikov sveta, sedem k zajtrku pod Galerijo Viktorja Emanuela (Galleria Vittorio Emanuele). Kaj je ta galerija? To sta dve ulici v križu — dolžine 196 m, širine 14 m, višine 32 m —, krita s stekleno obočno streho. Lepšega umetnega sprejajališča si ne moreš misliti, zlasti ob deževnem vremenu. Zgoraj v dvoranah je stalna slikarska razstava, spodaj ob straneh pa so trgovine, kavarne in poslovni prostori. Sedim tuje pri svoji mizici in opazujem valovanje množice, sprehajajoče se v nedeljskem brezdelju.

Na strehi milanske katedrale.

Notranjost milanske katedrale napravlja mračen vtis kakor večina gotičnih cerkva sploh. Po cerkvi hodi sem in tja mnogo črnih uniform, da ne veš, kdo je duhovnik in kdo cerkvenik. V stranski kapeli prodajajo devotionalije. Pred glavnim oltarjem se gnete gruča izletnikov. Neka tuljka bi na vsak način rada videla rakev sv. Karla Boromejskega, milanskega nadškofa in mučenika. Odmaknil so na vijakih težko bakreno ploščo in razsvetlil notranjost grobnice z električno lučjo. Ustno izročilo pripoveduje, da so neverniki slekli svetniku kožo; zares je mučenik upodobljen v bronu brez kože, same mišice in žile, kožo pa nosi preko ramena. Za vstopnino dveh lir je dovoljen dohod na streho veličastne katedrale. So pač Benečani bolj moderni, ki so napeljali na Markov stolp dvigalo. Brez konca in kraja je stopnic, ki te poštono utrudijo. A na strehi te divni razgled bogato poplača, mesto leži pred tabo kakor na dlani. Z načrtom v roki slediš vsem korzom in vialom, kakor se že imenujejo široke, dolge in ravne milanske ceste in ulice, ki se v nedogled izgubljajo v perspektivi tam daleč na obzorju. Po načrtu iščeš znamenitejše javne stavbe. Pogled kroži daleč zunaj po lombardski ravnini. Skloniš se čez ograjo ter opazuješ globoko spodaj ljudi, avtomobile in tramvajske vozove, ki so videti kakor lične igrčke, saj pa se nahajajo v višini 120 metrov. Nepopisen je občutek zanosa, svobode. Izprehajaš se po strehi med belim marmorjem, čudovito izklesanimi stol-

brepenenja po nedosegljivem idealu. Ti odkritosrčni in strasni spevi so se mogli roditi le iz goreč ljubezni do žive ženske.

Da damo blede sliko veličini tega slovenskega pesnika, moramo omeniti eno najbolj priljubljenih njegovih pesmi: »Luna sijaj, prekrasno pesem, ki jo človek razume, tudi če ne zna slovenskega jezika, kajti dovolj je, če jo slišimo peti med pesmijo slavcev v srebrnomodrih nočeh v gozdičih, ki obdajajo Blejsko jezero.

Prešernovo pesem razumejo vsi ljubečji in razumeli jo bodo vsi tisti, katerih srca so zaman klicala po zvezdah in niso v svetu našla niti enega srca, ki bi jim bilo odgovorilo vsaj z enim samim vzdihom.

V Prešernovih pesmih, ki jih moramo občudovati ne le zaradi kulta oblike in zaradi ljubezni do naravnih lepote, občutimo vzlihe in trepet živih bitij, ki se zlivajo v božansko in človečansko ubranost s sreem in dušo veseljstva.

Sladki glas pesnika Franceta Prešerna, ki je ovekovetil ime Julijino, bo vedno pel od vzhoda do zapada in bo prestopil meje slovenske zemlje, tako da bo še po stoletjih zvenel z imeni Delije, Porine, Cintije in Laure.

piši, sohami, stebri in stebriči. Cel gozd jih je in vse tako čisto in belo kakor oprano.

S strehe stranske ladje vodijo strme stopnice na srednjo streho. Nikjer opore, ograja sega komaj do kolen. Za hip premišljuješ, ali bi tvegaj, v udih leži še utrujenost a potovanja, živci kar igrajo. Pa morda si poslednjič tu. In že se vzpenjaš v nebotične višine. Kolikor truda, toliko užitek! V tej višini že vidiš marmornate kipe ob strešnih robovih v nadnaravni velikosti, ki so videti od spodaj v zelo zmanjšani meri. Na tej strehi imaš celo pitno vodo in stranišče. Stopiš nekaj korakov naprej in prideš do kavarne, kjer sedeš pod širok sončnik. Tukaj ti nudijo razna okrepčila: sladoled, malinovec, limonado, kavo, čaj. A še vedno nisi na vrhu, za dostop na najvišjo točko moraš plačati še posebno vstopnino. Tu zgoraj stojš, sproščen vseh zemeljskih tegob, na pragu resnice in večnosti...

Ostali čas, ki sem ga še prebil v Milanu, sem porabil za ogled mesta, umetniških galerij, stalnih slikarskih razstav, kraljeve palače in številnih spomenikov. V umetnosti so Italijani zares veliki. Omenim naj svetovnoznano milansko opero »Scalco«, ki je od zunaj prav skromna, inč reprezentativna, mračna stavba, brez enotnega sloga, zato ne moreš niti slutiti notranjih velikanjskih prostorov: lože so v pet nadstropij, auditorij pa sprejme lahko do 4000 obiskovalcev. »Scalco« **je pač nad vse dostojen hram za sveto glasbeno umetnost, ki so jo ustvarjali veliki italijanski umetniki glasbeniki Verdi, Rossini, Donizetti, Bellini itd. Zadnji obisk velja še centralnemu pokopališču in reči moram, da je zelo simpatična poteza italijanskega naroda velika pietetat do pokojnih. Poleg prekrasnih umetniško izvedenih mavzolejev so tudi skromnejši grobovi v vzornem redu.**

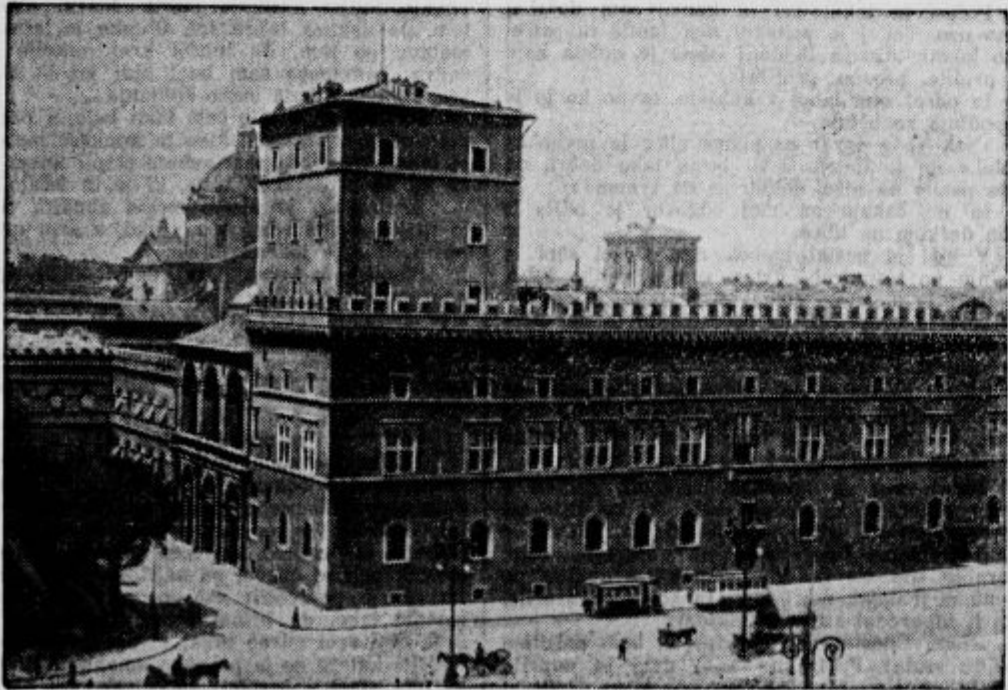
V Piemontu.

In že spet sedim v železniškem vozu. Prijetno je polovanje v družbi, prijeto pa je tudi potovati takole sam. Greš, kamor hočeš, mudiš se povsod, dokler se hočeš. Le nekaj pogrešaš pri tem: izmenjavanja misli, razgovora o tem, kar vidiš in opažaš. Vozimo se čez širna ričeva polja, preprežena z umetnimi prekopji in preplavljenja. Na polju delajo večinoma ženske, izpodrečane stoje do kolen v vodi in plevejo riž. Težko in nezdavno delo! Vozimo se mimo milanske radio-oddajne postaje. Za nekaj minut se ustavimo v Novari, pred mestom prečkamo Ticino, ki ima kakor zgornjeitalijanski hudourniki sploh zelo široko peščeno strugo. Od Verceili naprej se bliža železnica Padu. Na desnem bregu te najvišje italijanske reke se začne dvigati nizko pogorje, ki močno spominja na Slovenske gorice. Ze se uveljavlja bližina velikega mesta. Delavska predmestja, tvornice, industrijska podjetja. S hriba na levi pozdravlja Monte Superga, veličastna cerkev s samostanom. In že se vozimo po poglobljeni železniški progi v velikem loku po periferiji mesta ter obstanemo na centralni postaji prav sredi Turina.

Prvo, kar občutiš pri izhodu s postaje, je čisti, sveži alpski zrak, ki ga vdihavaš. Nahajaš se pač ob vnozoju Alp, prav v njihovi neposredni bližini. Na centralni postaji in že prej sem opazil elektrifikacijo železnice. Od Turina naprej proti francoski meji in dol proti morju do Genove vozijo le električne lokomotive. Mogoče ni evropskega mesta, ki bi bilo bolj regularno zidano kakor Turin. Ceste se vrstijo in križajo ravne, kakor bi jih potegnili z ravnilom. Povsed vladata največji red in snaga. Četudi je Turin središče velike industrije, presenečata mir in čisti zrak v tem vele mestu s tri četr milijona prebivalcev. Na desnem bregu Pada v hotelu Crimea sem si najel udobno, čisto sobo s kopalnico in plačal na dan nizko ceno 25 lir, v takratni valuti 50 dinarjev. Hotelskemu imenu sem se čudil, drugo jutro pa sem opazil na bližnjem trgu krasen, umetniško izveden spomenik, postavljen v spomin na udeležbo Italije v krmski vojni. Kakor ima vsako večje mesto kako posebnost, tipično točko, izredno javno zgradbo, tako ima tudi Turin svojo Mole Antonelliana, ki je bila takrat najvišja zidana evropska stavba, visoka 167 metrov; v njej je narodni muzej. Iz vseh delov mesta vidiš značilni, šiljasti stolp stavbe, s stolpa pa se ti nudi prekrasen razgled na mesto in okolico ter očarujoč pogled na globoko zasnežene Alpe. Izmed javnih poslopij je še omeniti kraljevo palačo, pinakoteko, moderno galerijo in veliko število prekrasnih cerkva. Na vsakem trgu, v vsakem parku in kotu stoji kak spomenik: savojskim kraljem, italijanskim pesnikom, pisateljem, umetnikom, skladateljem, vojskovodjem. Turin po pravici lahko imenujemo mesto spomenikov.

Na povratku še kratek obstanek v Padovi. Starinsko mesto, ki mu pa velika množica visokošolske mladine daje dokaj mlajše lice. V Padovi je eno izmed najstarejših in najbolj slovečih italijanskih vseučilišč. V bližnji okolici starodavne palme matrice opaziš na vsaki hiši po več napisov raznih zdravnikov, specialistov, profesorjev, pravnih zastopnikov. Na univerzi je spominjska plošča z napisom, da so se leta 1848. tukaj borili in prelivali kri visokošolski skupno z meščani za svobodo in proti tuji invaziji. Idealni spomini, simpatični v kateri koli državi.

Rudolf Dostal.

Il palazzo Venezia a Roma, dove il Duce ha ricevuto i membri della Consulta dell'Alto Commissariato di Lubiana sotto la guida dell'Alto Commissario Ecc. Emilio Grazioli. — Palača Venezia v Rimu, v kateri je spejel Duce člane sovetske Visokega Komisarijata v Ljubljani pod vodstvom Visokega Komisarja Eksel. Emilija Graziolija.

Roma: Campidoglio, la sede del Governatore di Roma. — Rim: Kapitol, sedež rim. guvernerja

Otroški podlistek

Pravljice Božene Nēmcove

Pogumni Mikeš

(Nadaljevanje.)

»Toda — jaz nisem prav nič zaspan. Naj ostane Kuba doma.«
 »Se bojiš, Bobeš? Če bi se res bal, bi se do smrti odrekel tvojemu tovarištvu.«
 Bobeša je bilo sram, zato je molčal in ostal doma. Mikeš in Kuba pa sta šla na lov. Ko sta odhajala iz jame, je Mikeš zapazil na tleh kosček popisanega pergamenta. Na njem je bilo napisano nekaj besed s pripombo, da mrlič, nad katerim se prebere ta urok, takoj oživi. Mikeš je potisnil list v žep in oba sta šla dalje.
 Takoj nato pa je Bobeš prinesel vode, umil vse posodje in ukresal ogenj. Tedaj zagleda pred sabo zopet mozička z dolgo brado in rdečim plaščem.
 »Kaj boš dobrega skuhal, Bobeš?« ga je vprašal moziček.
 »Ne vem še sam, kaj mi prineseta tovariša,« je odgovoril Bobeš.
 »Ne čakaj nanje, poglej v dimnik, kjer visi polno suhega mesa. Zlezi vanj, vzemi suho pleče in ga skuhaj!«
 »Kako naj pa zlezem tako visoko?« je vprašal Bobeš, ki je dobil pogum, ko je slišal mozička govoriti tako prijazno.
 »Tule imaš lestvico, pristavi jo na zid in splezaj navzgor. Jaz jo bom pa držal.«
 Bobeša je pregovoril, da je pristavil lestvico in zlezel navzgor. Ko pa je bil na zadnjih klinih in je že segal po mesu, je moziček spodmaknil lestvo. Bobeš je padel na tla in se ubil.
 »Presneta neroda!« se je razjezil Mikeš, ko je stopil v jamo in je zapazil ugašen ogenj ter za ognjiščem na tleh Bobeša. »Tu se spotakne, ogenj pa pusti ugasniti. — Bobeš, vstani!«
 Toda Bobeš ni vstal, pa čeprav sta ga tresla ko rešeto.
 »Da ni mrtev?« je uganil Kuba, ko sta ga zastonj tako dolgo budila.
 »Če je pa mrtev, mu takoj pomorem,« je rekel Mikeš, potegnil iz žepa pergament ter prebral čudovite besede. Ni še prebral polovice in Bobeš se je že prebudil iz nezvesti, preden pa je prišel do konca, je Bobeš že stal na nogah.
 »Kaj se je zgodilo?« sta ga vprašala tovariša.
 »Slabo mi je postalo,« je odgovoril Bobeš, ker ga je bilo sram, da se je dal potegniti takemu majhnemu mozičku. Tovariša sta mu verjela. Brez odvečnega govorjenja so pripravili večerjo, se najedli in šli spat.

13

Ko so se drugo jutro zbudili, so bili zopet razodeti, kajti odeje jim je nekdo pometal daleč v kot. Čudoma so gledali drug drugega. Bobeš bi jima lahko vse razložil, toda mislil si je: »Če sem jaz skusil, skusita tudi vidva!« in je molčal.

Drugi dan je stražil Kuba. Ko je razpihal ogenj in pristavil vodo, je zagledal pred sabo majhnega prtilikavca v rdečem plašču in z dolgo brado.

»Odkod si se pa ti vzel? Kaj iščeš?« je vprašal Kuba in se malo prestrašil.

»Pogledat sem prišel, kaj kuhaš dobrega za kosilo,« je rekel in zaplčil dvoje oči v njegov obraz.

»Ne vem; kar mi prineseta tovariša.«

»Ej, kaj bi čakal nanju. Tamle visi pleče in gnjat, zlezi navzgor, vzemi in skuhaj!«

»Če bi ne bilo tako visoko, previsoko zame.«

»Ná, lestevi! Jaz ti jo bom pa držal spodaj!«

Kuba je šel na limance! Ko je že segal z roko po gnjati, se mu je spodmaknila lestev, padel je na tla in se ubil.

»To ste kakor vrtoglave ovce,« je rekel Mikeš, ko se je vrnil z lova in zapazil mrtvega Kubo.

Budila sta ga, toda Kuba ni prej vstal, dokler ni nad njim opravil Mikeš svoje molitve. Ker pa se je bal tudi on Mikeševega norčevanja, se je prav tako kot pred njim Bobeš, izgovoril na omedlevico.

Tretje jutro je prišla vrsta na Mikeša. Ko sta tovariša odhajala na lov, ga je Kuba prosil, naj mu izroči pergament, s katerim bi mu lahko v primeru nesreče pomagal.

»Ne boja se, nisem tako podvržen omedlevici kakor vidva,« je odgovoril Mikeš in se z veseljem lotil dela.

Ko je razpihal ogenj, se mu je prikazal moziček z rdečim plaščem. Toda Mikeš se ga ni prav nič prestrašil, samo takoj se je domislil, zakaj sta tovariša omedlela.

»Kaj hočeš tukaj, krtiček?« se je zadrl ostro nad pedenčlovekom.

»I, samo pogledat sem prišel, kaj kuhaš.«

»Zakaj neki?«

»Zato, ker vidim, da čakaš na tovariša, ki naj ti prineseta divjačino, ne veš pa, da visi tu v dimniku polno suhega mesa.«

»Aha, te že razumem, ti majhen skratelj ti! Če se takoj ta trenutek ne pobereš od tod, te obesim za brado in vtaknem v dimnik, da se posušiš kot gnjat in ne boš več zavajal ljudi!«
 Mozičku to ni bilo všeč in se je zagnal v Mikeša.

(Nadaljevanje prihodnjč).

Gospodarska važnost sadjarstva za Ljubljansko pokrajino

Ljubljana, 6. junija.

Nedavno je bila izrečena trditev, da sadjarstvo v Ljubljanski pokrajini ne predstavlja toliko važne panoge v našem kmečkem gospodarstvu, le z izjemo Bele krajine. Treba je to trditev bistveno nekoliko popraviti in objektivno pregledati in oceniti že zbrane statistične in druge podatke o dejanskem stanju sadjarstva kot kmečko-gospodarske panoge v Ljubljanski pokrajini.

Doslej znani, tuintam že objavljeni podatki o sadnem drevju navajajo in predstavljajo jabolka kot glavno sadno drevo v naši pokrajini. Naštetih je bilo nad 610.000 jablan, od teh je po strokovni oceni nad 360.000 dobro rodni. Te jablane donajajo ob dobri letini prav čedne dohodke, ki pač prihajajo v korist našemu kmečkemu gospodarstvu. Na drugem mestu med sadnimi drevesnimi vrstami so slive ali češnje. Ze pred letom izvedena statistika navaja, da je v Ljubljanski pokrajini nad 350.000 slivnih ali češpljevih dreves, od teh 220.000 rodni. Na tretjem mestu so hruške raznih vrst, od najslabših do najlepše rodni. Našteto je bilo nad 273.000 hruškovih dreves, od teh 175.000 rodni. Hruškam slede češnje, ki so jih naštetih okoli 100.000 in od teh je polovica rodni. Ljubljanska pokrajina šteje dalje do 90.000 orehovitih dreves, od katerih je tudi dobra polovica rodni. Je dalje pri nas do 30.000 breskev in marelic, ki jih je pa razmeroma malo rodni. Najslabše so pri nas zastopane višnje, ki jih je celotno okoli 2000, a bi prinašale veliko gospodarsko korist, ko bi jih gojili v večjem številu.

Letošnja pomlad je sprva vnetim sadjarjem vtilvala upanje, da bomo imeli prav dobro sadno letino. Žal je predolga deževna doba aprila in maja deloma uničila te izgleda na dobro letino. Imeli bi dovolj sadja za izvoz, posebno iz dolenskih krajev, kakor iz okolice Novega mesta, Ribnice in Bele krajine. Računali in kalkulirali so, da bi se lahko prodalo iz omenjenih krajev okoli 600 vagonov samo jabolka, nekaj sto vagonov sliv, pa tudi hrušk. Znamenite so brusniške češnje! V Brusnicah pri Novem mestu pod Gorjanci pride pri dobri letini do 100 vagonov češenj. Pač je le posplošena trditev, da bi bile češnje za nas v našem gospodarskem življenju le bolj stranskega pomena. Saj se je iz dolenskih krajev mnogo češenj prodalo v razne kraje!

Iz dolenskih krajev so lani izvozili nešteto vagonov suhih hrušk — maslovnice, ne samo v Italijo, marveč tudi v Švico. V Ribnici pa se je pred leti naložilo nad 70 vagonov jabolka za Nemčijo.

Vsem Ljubljancem so pač znane sadne prilike v bližnji in daljni ljubljanski okolici. Lepa jabolka, plemenite hruške in zdrave češnje goje ne-

katera naselja v ravnini in po hribovitih krajih. Sicer pozno, toda vselej prihajajo na ljubljanski trg v veliki množini češnje iz sosrske, dobrunjske okolice in raznih bližnjih naselij, kakor iz Češnjice, Javorja itd. Tudi češnje z Orlega so priljubljene. Ti kraji goje po sadovnjakih tudi jabolka in hruške. Prijazni hribi proti zapadu nad Vrhniko so tudi izrazito sadonosni kraji. Škoda, da goje tam kmetje preveč raznih sort, ki ne prihajajo toliko vpoštev pri izdatnejšem izvozu. To sadje je velikega pomena, zlasti v časih, ko sušimo sadje za prehrano v številnih sušilnicah, ki so bile zadnja leta sezidane po mnogih krajih.

Manjšega gospodarskega pomena za naše kmetijstvo so breskve in marelice, ki jih ponekod goje le za domačo potrebo in bolj iz veselja.

Velik minus lahko zaznamujemo v bilanci našega sadjarstva in gospodarstva sploh, ker vse premalo gojimo višnje in ne pripisujemo temu važnemu sadnemu drevju one važnosti in koristi, kakor jo v resnici ima in donaja.

Sadna industrija širom sveta vedno povprašuje po dobrih in zdravih višnjah ter jih plačuje z zlatom. Znano je, da je prav višnjeva meza najokusnejša sirovina za predelavo v marmelado. Ugotovljeno je dalje, da so višnje glede gojitve najskromnejše sadno dreve, ki uspeva povsod in ob vseh podnebni in drugih prilikah. Koliko zemlje bi se dalo koristneje izrabljati z nasajanjem in gojenjem višenj! Nasajale naj bi se v prvi vrsti prvovrstne višnje v večjem obsegu! Višnje dobe kaj hitro svoje interese. Ko višnje dozore, sadni trgovci, ki nakupujejo višnje za sadno industrijo, takoj izvohajo, kje lahko kupijo lepe in dobre višnje v večji množini. Sami bodo prišli in vse višnje pokupili. Višnje bodo na mestu predelali v mezo, ki se potem razpošilja v bukovih sodih od 3 do 7 hl v daljne kraje.

Sadjarstvo v Ljubljanski pokrajini ima pač ugodnosti in dobre izgleda, da bo donajalo vsemu kmetijstvu primerno lepe dohodke.

Trije škoti se peljejo v prvem razredu brzovlak. Nad vlakom zdrvi letalo.

Letalo ima še lepšo bodočnost,« pravi prvi.

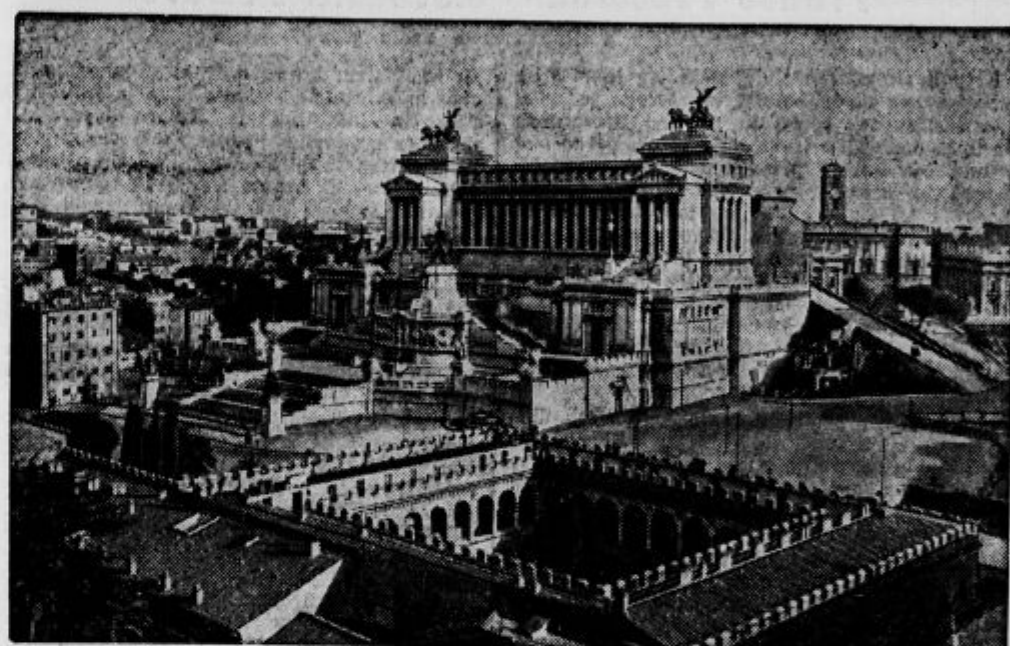
»Kmalu bomo vsi leteli,« de drugi.

»Ali imata tudi vidva vozni listek za tretji razred?« vpraša tretji.

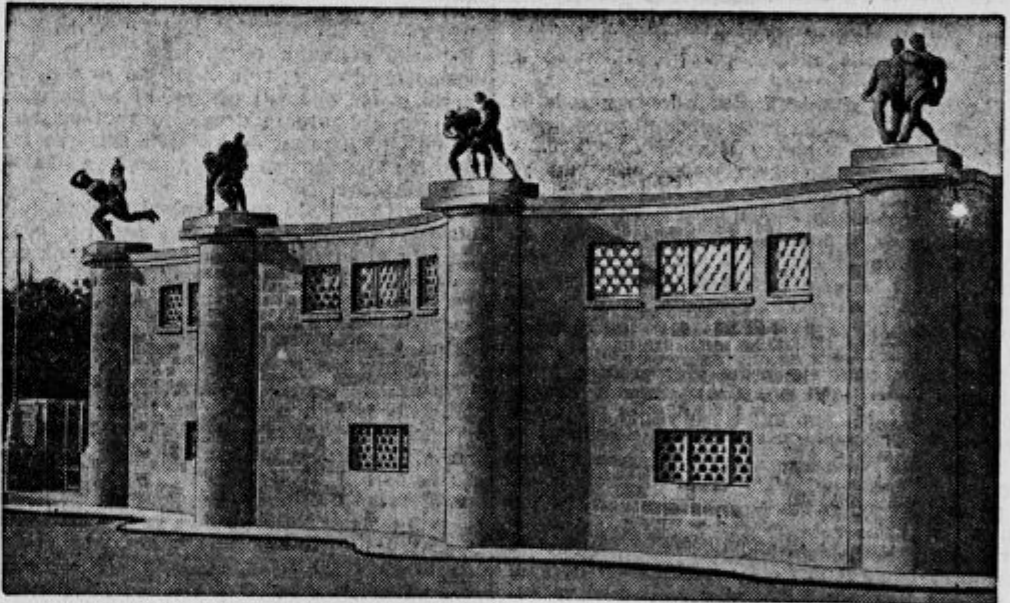
Dva dečka stojita ob ribniku.

»Na tem mestu je voda gotovo zelo globoka.«

»Kaj še, ali si slep?,« se oglasi drugi. »Poglej vendar, goske gredo samo do polovice v vodo.«

Il monumento del Re Vittorio Emanuele II a Roma. Davanti è il monumento del Milite ignoto. Spomenik Kralja Viktorja Emanuela II. v Rimu. Pred njim spomenik Neznane junaka.

L'entrata nello stadio fascistico a Roma. — Vhod v fašistovski Stadion v Rimu.

Green:

36

Luč in tema

»Zelo rada bi vama ugodila, a v poslednjem času nisem nikomur oddala sobe, pa se bojim, da gospodu ne bi bilo dobro. Oprostiti mi bosta morala.«

»A midva tega ne moreva,« je dejal Monel. Najprej naju izvabite v raj, a nato naju hladno podite samo zato, ker želi moj prijatelj imeti posteljo v vaši hiši. Prav gotovo ne mislite resno, gospa Belden. Poznam vas preobro.«

»Zelo ste prijazni,« je dejala, »a jaz nimam še ničesar pripravljeno. Te dni sem dala očistiti hišo, pa je vse v neredu, a tam nasproti pri gospej Wright je vse v redu.«

»Moj prijatelj ostane pri vas,« je rekel Monel. »Iz važnih razlogov ga ne morem imeti pri sebi, a tako vsaj vem, da je pri najboljši gospodinjji v vsem našem mestu.«

Nemirno njeno oko je vedno uhajalo na vrata.

»Še nihče ni ni mogel reči, da nisem gostoljubna; toda pri meni je še vse v največjem neredu. Kdaj želite priti?« je naenkrat vprašala.

»Upam, da lahko takoj ostanem tu,« sem dejal. »Ničesar drugega ne želim, nego da odložim svoje stvari in napišem nekaj pisem.«

»Tudi prav, potem ostanite tu! Če ste zadovoljni s tem, kar vam bom nudila, potem ne vem, zakaj ne bi storila gospodu Monelu uslugo.«
 Odšla je z Monelom h kočiji po moje stvari. Monel se ji je zunaj najprizrenejše zahvalil za izkazano uslugo.

»Trudila se bom,« je dejala vrnivši se, »da vam pripravim sobo. Medtem si pa mislite, da ste doma. Če želite pisati, dobite vse potrebno na mizi.«

Takoj je prinesla nizke naslanjaje in me obisipala s toliko prijaznostjo, da sem bil v največji

zadregi, kadar sem se spomnil naloge, ki me je čakala v tej hiši.

»Hvala vam,« sem dejal, »potrebno pisalo imam vedno s seboj.«

»Odprl sem kovček in se pripravil k pisanju.«

»Dalje vas nočem motiti,« je dejala in tiho odšla iz sobe.

XXV.

Isginula priča.

»Gospod Raymond!«
 Glas, ki me je poklical po imenu, je bil čisto tih, a vendar še tako močan, da me je zbudil iz spanja.

Napočilo je jutro in v tem polmraku sem opazil postavbo neke sključene ženske, ki je bila prejšnji dan prosila za prenočišče in ga je tudi dobila. Jezen sem bil in že sem jo hotel zapoditi, a kako sem se začudil, ko je potegnila rdeč robec in sem spoznal Dolgega nosa.

»Citajte to!« je stopil k meni policaj in mi podal kos papirja, katerega je držal v roki. Nato pa je odšel iz sobe, ne oziraje se na nobenega.

Hitro sem vstal in prečital kosček papirja. »Ona je tu! Videl sem jo tu v sobi, kakor je označena na priloženem našturu s križcem. Bom že našel kako prilično, da odpravim gospe Belden iz hiše.«

Hana je torej tu. Nisem se včeraj prevaril, ko sem čul nad seboj neke korake. Legel sem v posteljo, da bi še spal kakšno uro. Nisem mogel zaspati, pa sem moral bedeti in poslušati, kako se poraja nad mestom.

Takoj ko je Dolgi nos odšel in zaprl vrata, sem slišal, kako je šla gospa Belden iz gorenjega nadstropja. Čul sem, kako je začudena zaklicala, ko je dobila kuhinjo odprto in uboge beračice ni bilo več. Bal sem se, da je napravil Dolgi nos napako, ko je tako nenadno izginil iz hiše.

A on je bil že prejšnji večer proučil značaj gospe Belden. Ko je nato šla v sobo polg moje

spalnice prirejat zajutrak, sem jo čul, ko je šepetala: »Uboga stvar! Tako se je privadila spati zunaj, da ni mogla vzdržati ni ene noči pod streho...«

Zajtrk me je silno mučil. Silil sem se jesti in pri tem sem moral še kramljati. Nazadnje sem odšel v svojo sobo, kjer sem željno pričakoval na sestanek z njo...

Počasi je tekla čas in komaj sem dočkal osmo uro. Tedaj je prišel nek fantič in pričel mi jokati. »Gospa Belden! Očeta je zadela kap. Oh pridite, prosim, pridite!«

In odšel sem takoj v kuhinjo, ravno ko jo je gospodinja zapuščala.

»Nek ubog drvar na koncu ulice je ravnokar obolel,« mi je dejala. »Ali boste tako dobri, da malo pazite na hišo, dokler se ne vrnem?«

In ne čakaje na moj odgovor je odšla z onim dečkom na ulico.

V hiši je nastal globok mir. Odšel sem iz kuhinje po stopnicah. Prišel sem v veliko sobo, v kateri je navadno spala gospa Belden. En pogled me je prepričal, da ni zatisnila to noč oče. Nato sem stopil k vratom, katere je Dolgi nos označil s križcem.

Obstal sem tiho in poslušal. Od nikoder ni bilo čuti glasu. Pritisnil sem kljuko. Zaklenjena vrata. Vse tiho. Skoraj boječe sem se oziral na vse strani in nisem vedel, kaj naj počnem.

Tedaj sem se naenkrat spomnil, da so v našturu označena še druga vrata, ki so čisto na nasprotni strani. Hitro sem šel tja, a tudi ta so bila zaklenjena. Drugega mi ni preostajalo, nego uporabiti silo. Na ves glas sem klical deklico po imenu in ji dejal, naj odpre. In ko ni odgovorila, sem ji zapovedal z ostrim glasom:

»Hana Chester, če ne odprete, bom prisiljen razbiti vrata! Prihranite nam delo in odprite vrata!«

Nobenega odgovora.

Zaletel sem se v vrata, ki so samo počila. Počakal sem še malo, da čujem, če se ne giblje

kdo za vratmi, in znova sem se zaletel. Odprla so se vrata nastečaj in vstopil sem v temen mrzel prostor, in za hip sem moral obstati, da sem se razgledal.

V kotu sem opazil posteljo, na kateri sem zagledal krasno irsko obličje, čegar nepremična bledina me je prestrašila. Ko sem stopil in pogledal to nepremično telo, sem se začudil, da spanje toliko nalikuje smrti. Nisem dvomil o tem, da deklica trdno spi. Obleka je ležala razmetana po tleh. Na mizici kraj postelje je bil zajtrk, kakršnega sem imel tudi jaz — skratka, vsa soba je dihala sveže življenje...

In vendar je bilo čelo tako belo, a pogled iz polodprtih oči tako steklen in komolec izpod odeje je tako skrčen, da sem nehote stopil korak nazaj, da se ne bi dotaknil bitja, ki je tu ležalo.

A drugače je nisem mogel zbuditi, da sem jo prijel. Prijel sem jo za roko, a sem hitro izpustil. Bila je ledeno mrtla.

Stopil sem korak nazaj, da si boljše ogledam nepremični kip. Moj Bog, ali je mogoče, da je živo življenje tako? Ali je mogoče, da so črte v spanju tako stisnjene?

Nagnil sem se nad usta: ni dihala. Položil sem roko na srce: bilo je mirno ko kamen...

XXVI.

Izgoreli papirji.

Kolikor se spominjam, nisem takoj iskal pomoči. Strašno odkritje in to v času, ko sem bil poln najboljnih nad; nenadni udarec, s katerim so bile uničene vse moje osnove, ki so se opirale na izpoved te deklice: nesrečen primer s smrtjo in grenak položaj onega, pa najsibodi kdor koli, kateri jo je povzročil; vse to me je prevzelo in zmedlo tako, da nisem vedel, kje se me glava drži. Stal sem mirno tukaj in opazoval ono blede obličje, katero se je prijazno smehljalo, kakor da bi bila smrt v resnici prijaznejša kot si jo domišljujemo. In smrt je bila temna in zagonetna, vzroki in posledice te smrti pa so bili prevažni, kajti s Hano je mogoče izginila glavna priča.